

KUTSESTANDARD

Mööblirestauraator, tase 5

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Mööblirestauraator, tase 5	5

Võimalikud spetsialiseerumised ja nimetused kutsetunnistusel	
Spetsialiseerumine	Nimetus kutsetunnistusel
Puitosade säilitamine ja taastamine	Mööblirestauraator, tase 5 Puitosade säilitamine ja taastamine
Viimistluse säilitamine ja taastamine	Mööblirestauraator, tase 5 Viimistluse säilitamine ja taastamine
Polstri säilitamine ja taastamine	Mööblirestauraator, tase 5 Polstri säilitamine ja taastamine

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus Mööblirestauraator on käsitöölaine, kes ennistab ajaloolisi esemeid ning seejuures õpetab neid hindama ja hoidma. Ta väärtustab ajaloolist ja/või kultuurilist mööblit ja eset. Mööblirestauraator tunneb hästi traditsioonilisi puit-, polsterdus- ja viimistlusmaterjale ning tehnikaid, teab mööbli valmistamise viise ning tugineb oma töös teadmistele mööbliajaloo alusel. Mööblirestauraator, tase 5 on spetsialiseerunud kas puitosade, viimistluse või polstri säilitamisele ja taastamisele. Ta organiseerib ja juhendab kaastöötajate tööd, vastutades protsessi sujuvuse eest ning nõustab kliente. Mööblirestauraatori kutsealal tegutseb ka mööblirestauraator, tase 4, kes töötab iseseisvalt ning juhendab oma oskuste piires kaastöötajaid.
A.2 Tööosad A.2.1 Restaureerimiskava koostamine ja tööprotsessi korraldamine A.2.2 Ettevõtlus A.2.3 Juhendamine ja nõustamine
Spetsialiseerumisega seotud tööosad Puitosade säilitamine ja taastamine A.2.4 Puitosade säilitamine ja taastamine Viimistluse säilitamine ja taastamine A.2.5 Viimistluse säilitamine ja taastamine Polstri säilitamine ja taastamine A.2.6 Polstri säilitamine ja taastamine

A.3 Kutsealane ettevalmistus

Mööblirestauraator, tase 5 on omandanud kutseoskused töö käigus või kutseõppe jätkuõppes. Kutseõppeasutuses õppima asumine eeldab mööblirestauraator, tase 4 kutse olemasolu.

A.4 Enamlevinud ametinimetused

Mööblirestauraator.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Kutse mööblirestauraator, tase 5 taotlemisel tuleb tõendada üldoskused (B.2), kohustuslikud kompetentsid B.3.1 – B.3.3 ning spetsialiseerumisega seotud kompetents vastavalt valitud spetsialiseerumisele:
Puitosade säilitamine ja taastamine, kompetents B.3.4,
Viimistluse säilitamine ja taastamine, kompetents B.3.5,
Polstri säilitamine ja taastamine, kompetents B.3.6.

B.2 Mööblirestauraator, tase 5 üldoskused

1. järgib oma tegevuses eetikanõudeid (vt lisa 1 Mööblirestauraatori kutse-eetika); hoiab ja säilitab kultuuripärandit; juhendab teadmistest mööbli valmistamise ja stiilide ajaloost;
2. säilitab ja arendab oma kutseoskusi; hoiab end kursis valdkonna tehnoloogiliste eripäradega; annab arusaadavalt edasi kutsealaseid oskusi ja teadmisi;
3. tegutseb vastutustundlikult ja eesmärgipäraselt, arvestades töötervishoiu, keskkonnahoiu ja tööohutuse reegleid; kasutab isikukaitsevahendeid; järgib oma tööga seotud õigusakte;
4. planeerib ja kasutab ressursse (nt inimesed, aeg, töövahendid, finantsid) efektiivselt ja säästlikult; jälgib kokkulepetest ning tähtaegadest kinnipidamist;
5. töötab tõhusalt meeskonnas; arvestab teistega ja täidab oma rolli meeskonnas; vastutab meeskonna ja kogu tööprotsessi eest;
6. kasutab oma töös digioskuste osaoskusi Info haldamine, Suhtlemine digikeskkondades, Sisuloome ja Turvalisus (vt lisa 2 Digioskused);
7. kasutab oma töös eesti keelt klientide ja kolleegidega suhtlemiseks vajalikul tasemel;
8. väljendab oma seisukohti selgelt ja hinnanguvabalt; on võimeline suhtluspartnerit aktiivselt ja kriitiliselt kuulama; suhtleb viisakalt, kasutab sobivaid suhtlemisvorme ja -viise, arvestades olukorda ja suhtlemispartnerit; tuleb toime keerukates suhtlusolukordades; suhtub kriitikasse mõistvalt ja suudab sellest õppida, arvestab tagasisidega.

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Restaureerimiskava koostamine ja tööprotsessi korraldamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. Esemise seisundi hindamine: annab hinnangu restaureeritavale esemele: hindab vaatlusel eseme stiili ja kunstiväärtust, eseme konstruktsiooni, polstri ja viimistluse seisundit; tuvastab eseme valmistamisel kasutatud tehnikad ja materjalid; tuvastab eseme kahjustused visuaalselt ja manuaalselt; koostab koostöös kliendiga esialgse restaureerimiskava, nõustab teda teenuse valiku ja sisu osas. 2. Restaureerimisteenuse kujundamine: koostab töökava, arvestades kõiki tööks vajalikke ressursse; koostab hinnapakkumise; annab hinnangu teiste meeskonna liikmete kujundatud töökavale ja hinnapakkumisele. 3. Materjali hankimine:	

varub materjalid, leiab algupäraselt eseme valmistamiseks kasutatule sarnaseid puit-, viimistlus-, pehmendus- ja pealiskattermaterjale ning furnituure; säilitab ja ladustab eseme restaureerimiseks vajalikud materjalid nõuetele vastavalt; tagab nõuetekohaste materjalide olemasolu.

4. Töökoha korraldamine, töövahendite ja -seadmete ettevalmistamine:

tagab tööolukorda arvestava ergonoomilise ja ohutu töökoha ning selle korrashoiu; valib välja tööks sobivad vahendid ning seadmed, kontrollib nende seisukorda ja valmistab need ette (seadistab tööpingid, teritab lõikeriistad); kasutab sihipäraselt tiseritöö ja viimistlusega seotud tööriistu ja -seadmeid, järgides nende ohutus- ja kasutusjuhendeid; kogub ja utiliseerib jäätmeid vastavalt nõuetele; kontrollib tööohutust, seadmete ja vahendite ning töövõtete ja tehnikate õiget kasutamist, vastutab nende tagamise eest.

5. Töökorraldus:

teeb fotosid ja dokumenteerib eseme kogu tööprotsessi vältel; korraldab töökoha ja valmistab ette töövahendid ning -materjalid; eemaldab olmemustuse (kuivpuhastus), arvestades eseme seisukorda; demonteerib ja monteeri eseme ja märgistab detailid heast restaureerimistavast lähtuvalt; suunab vajadusel mittepuitdetailid restaureerimiseks/konserveerimiseks/rekonstrueerimiseks vastavatele erialaspetsialistidele; töötab vastavalt töökavale, vajadusel teeb sinna põhjendatud muudatusi.

6. Eseme ettevalmistamine transpordiks ja/või hoiustamiseks:

loob hoiustamiseks sobiva keskkonna, arvestades võimalike kahjustuste iseloomu; valmistab eseme ette hoiustamiseks ja transportimiseks; pakib eseme, kasutades sobivaid pakkematerjale; koostab juhised hoiustamiseks ja pakendamiseks; koostab kliendile juhendid esemete transpordiks ja hoiustamiseks.

B.3.2 Ettevõtlus

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

1. Ettevõtte tegevuse korraldamine:

hindab tegutsemise eesmärgist lähtuvalt ettevõtluse võimalusi; valib talle sobiva ettevõtlusvormi; korraldab ettevõtte tegevust, arvestades kutsealast teavet ja õigusakte ning lähtudes väikeettevõtte juhtimise põhitõdedest; planeerib oma töö; teeb koostööd erinevate partneritega, sh võrgustikega, jälgides tegutsemise tõhusust; hoiab end kursis majanduses toimuvate muutustega ja konkurentide tegevusega, rakendades loovalt tekkinud võimalusi.

2. Töötajate juhendamine:

annab arusaadavalt edasi kutsealaseid oskusi ja teadmisi kaastöötajatele või koostööpartneritele ja praktikantidele; organiseerib ja kontrollib juhendatavate tööd, annab juhendatavatele konstruktiivset tagasisidet, probleemide ilmnemisel pakub välja lahendusi.

3. Teenuse arendus:

kujundab teenuse, lähtudes oma spetsialiseerumisest; leiab teenusele sobivaima teostusviisi, lähtudes kultuuripärandi säilitamise põhimõtetest; kujundab teenuse hinna; koostab esemele kasutus- ja hooldusjuhendi; analüüsib klientide tagasisidet.

4. Teenuste esitlus ning müük:

organiseerib teenuse esitluse ning müügi, arvestades nõudlust, võimalusi, tasuvust jm; kasutab enda ja oma teenuse reklaamimiseks erinevaid võimalusi; kasutab sidusvaldkondade ja rahvusvahelise koostöö võimalusi teenuse müügi edendamisel.

B.3.3 Juhendamine ja nõustamine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

1. Nõustamine:

nõustab kliente ja koostööpartnereid ning kujundab teadmisi kultuuripärandi valdkonnas; koostab kliendile juhendid esemete transpordiks, kasutamiseks, hooldamiseks ja hoiustamiseks.

2. Juhendamine:

jälgib juhendatava tööd ning vajadusel selgitab ja korrigeerib töövõtteid, demonstreerides ja lastes juhendataval tegevust korrata kuni korrektse tulemuse saavutamiseni; annab juhendatavale tagasisidet töösoorituste ning töö edenemise kohta; koostab tööjuhendeid.

SPETSIALISEERUMISEGA SEOTUD KOMPETENTSID

Spetsialiseerumiseks tuleb tõendada spetsialiseerumisega seotud kompetents vastavalt:

Puitosade säilitamine ja taastamine, kompetents B.3.4,

Viimistluse säilitamine ja taastamine, kompetents B.3.5,

Polstri säilitamine ja taastamine, kompetents B.3.6.

Puitosade säilitamine ja taastamine	
B.3.4 Puitosade säilitamine ja taastamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. Puitosade parandamine: leiab lahendused konstruktsiooniliste pingete (kömmeldumine, kaardumine) eemaldamiseks; otsustab pisikahjustuste parandamise vajaduse ja mõttekuse; teeb puiduparandused (plommimine, vineerimine/spoonimine jm), kasutades sobivat puitu või spooni ning arvestades teadmisi puiduliikidest ja omadustest, pöörates tähelepanu lisakahjustuste mittetekitamisele; kasutab sobivaid, sh traditsioonilisi, tagasipööratavaid liime. 2. Puitosade asendamine, rekonstruktsioon: visualiseerib eseme terviklahenduse ning leiab analooge puuduolevate osade asendamiseks; võtab eelnevalt taastatava osa mõõdud ja koostab eskiisi; valmistab ja asendab esemel puuduolevad osad, arvestades näidiseid ja analooge, sümmeetriat ja proportsionaalsust, kasutades sobivaid, sh traditsioonilisi töövõtteid ning materjale. 3. Rekonstrueeritavate puitosade modelleerimine: modelleerib nikerdus- ja treidetailid, kopeerides eseme loonud meistri käekirja ning pöörates tähelepanu lisakahjustuste mittetekitamisele; vajadusel konsulteerib teiste erialaspetsialistidega nikerdus- ja treidetailide modelleerimiseks.	

Viimistluse säilitamine ja taastamine	
B.3.5 Viimistluse säilitamine ja taastamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. Viimistluse tuvastamine: teeb kindlaks viimistlusel kasutatud materjalid ja tehnikad; teeb töölahustega testid ja/või sondaaži, lähtudes restaureerimistavadest, konsulteerib vajadusel erialaspetsialistiga; hindab viimistluse kahjustuste hulka ning sellest tulenevalt valib rekonstrueerimise või restaureerimise. 2. Viimistluse restaureerimine: annab hinnangu kõikidele väärtuslikele kihtidele; leiab mooduse rekonstruktsiooni originaaliga kokku viia/ühtlustada; hindab võimalikku tehnilist teostust, valib meetodika viimistluse restaureerimiseks; vastavalt tuvastamise tulemustele koostab viimistluse tööplaani, vajadusel muudab/täiendab seda, pidades nõu spetsialistiga; valmistab sobivad töölahused; regenereerib olemasoleva viimistluskihi, kasutades traditsioonilisi viimistlusmaterjale, arvestades tagasipööratavusega; säilitab maksimaalselt olemasolevat restaureeritavat viimistlust, pöörates tähelepanu lisakahjustuste mittetekitamisele; valdab ja kasutab viimistlustehnikaid: traditsiooniliste viimistlusvahenditega poleerimine, polükroomia kinnitamine, aaderdamine. 3. Viimistluse rekonstruktsioon: olemasolu korral säilitab rekonstrueerimisel osakese originaalviimistlusest sondaažiaknaks, leiab mooduse rekonstruktsiooni originaaliga kokku viia/ühtlustada; teeb analoogide põhjal sobiva viimistluse, vajadusel konsulteerib erialaspetsialistiga; kasutab traditsioonilisi viimistlusmaterjale; valmistab lõpliku viimistluse; kasutab erinevaid tehnikaid (peitsimine, õlitamine, vahatamine, šellak-viimistlus, lakkide poleerimine, aaderdamine teiste erialaspetsialistidega konsulteerides).	

Polstri säilitamine ja taastamine	
B.3.6 Polstri säilitamine ja taastamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. Polstri osandamine: dokumenteeri (sh fotografeeri) originaalmaterjalid, tehnikad, mõõdud jm kogu osandamise vältel; hindab ja otsustab osandamise mahu, säilitamaks maksimaalselt originaali; hindab polstri originaalsust, otsustab selle säilitamise vajaduse restaureerimisel; osandab polstri kahjustunud detailid, pöörates tähelepanu vigastuste mittetekitamisele; vajadusel konsulteerib erialaspetsialistidega teiste materjalide põhisealt; säilitab protsessi vältel polstri kihtide järjestuse; otsustab puidutööde vajalikkuse; 2. Polstri restaureerimine ja/või rekonstrueerimine:	

restaureerib/rekonstrueerib erinevad polstrid ja punutud pinnad traditsioonitruult, kasutades traditsioonilisi materjale ning arvestades esialgse eseme konstruktsiooni ja stiili, pöörates tähelepanu vigastuste mittetekitamisele; vajadusel konsulteerib erialaspetsialistidega teiste materjalide ja konstruktsiooni põhiselt.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	19-26032025-3.2/2k
2. Kutsestandardi koostajad	Meelis Kihulane, Edev Eremit MTÜ Ahti Koitmäe, Eesti Mööblimuuseum MTÜ Margus Krips, Haapsalu Kutsehariduskeskus Maret Lehis, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit Enn Tedre, Retk OÜ Tõnu Vainküla, FIE Tõnu Vainküla Viljar Vissel, Eesti Vabaõhumuuseum
3. Kutsestandardi kinnitaja	Kultuuri Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	35
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	26.03.2025
6. Kutsestandard kehtib kuni	25.03.2028
7. Kutsestandardi versiooni number	2
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	7317 Puidust, punumis- jm materjalidest tooteid valmistavad käsitöömeistrid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	5
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Furniture restorer, EstQF Level 5
C.3 Lisad	
Lisa 1 Mööblirestauraatori kutse-eetika	
Lisa 2 Digioskused	